

5. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ГАЛУЗІ

УДК 331.101.3

Доц. В.І. Куцик, канд. екон. наук;
магістрант Л.Б. Кондур – Львівська КА

МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ І ДОСВІД ПРОВІДНИХ КРАЇН

Розглянуто модель управління вітчизняних підприємств у сучасних умовах господарювання. Досліджено відмінності моделей управління провідних країн світу та їх особливості. На основі дослідження проаналізовано ефективність та доцільність застосування зарубіжного досвіду в Україні.

Ключові слова: управління, модель управління.

Постановка проблеми. Кожна підприємницька діяльність потребує своєї ефективної моделі управління. Як відомо, саме поняття "модель управління" в Україні має своє індивідуальне значення для кожного підприємства. Сьогоднішня нестабільна економічна та політична ситуація в країні створює великі загрози для розвитку підприємств і тому одним із варіантів їх стійкості на ринку є правильна модель управління, яка у будь-якому економічному становищі дасть підприємству високу рентабельність, оптимальні умови праці, високу ліквідність тощо.

Розглянемо сучасні моделі управління українських і зарубіжних підприємств, їх ефективність та особливості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання ефективної моделі управління для держави досліджувало чимало науковців, а саме: Д. Богиня, А. Колот, В. Савченко, А. Кибанова, Г. Щокін, В.В. Родченко, С.Е. Пивоваров, В.М. Петюх, О. Тифонова, С. Калініна, Ф. Хміль та ін.

Мета роботи – дослідження ефективної моделі управління діяльності підприємства.

Виклад основного матеріалу. Система управління економікою, яка існувала в колишньому СРСР, призвела до критичного загострення економічних і соціальних проблем суспільства. Тому пострадянські держави, зокрема й Україна, об'єктивно були змушені переходити до систем економічних відносин, заснованих на ринкових засадах і до побудови властивої цим відносинам системи управління [3, с. 61-70]. Сутність поняття "управління" досить широке, тому його вживають у різних випадках. Щодо самого визначення, то управління – це цілеспрямований вплив на процес, об'єкт, систему з метою збереження їх стійкості або переведення з одного стану в інший [3, с. 11-70].

На цей час в Україні чіткої моделі управління для підприємств немає. Вона зазвичай відштовхується і формується від декількох чинників (рис.). Модель управління – подання об'єкта управління, управлінської системи або ідеї в деякій певній умовній формі [1, с. 22-54].

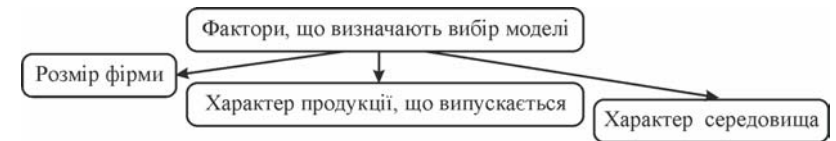

Рис. Модель управління

Щодо моделей управління, які застосовують у провідних країнах світу, то вони є сформованими і досить перспективно розвиваються протягом багатьох років.

Є такі моделі управління, які застосовують у розвинених країнах:

1. **Американська модель.** Її народження спричинив перехід від екстенсивних до інтенсивних методів господарювання у 20-30-ті роки XX ст., який зажадав пошуку нових форм управління. Поступово склалося розуміння того, що для виживання виробництва необхідно змінити ставлення до становища робітника на підприємстві, виробити нові методи мотивації і співробітництва між робітниками і підприємцями [2].

Американський економіст Роберт Хейлбронер наголосив на трьох основних історично сформованих підходах до розподілу ресурсів суспільства. Це – традиції, накази і ринок. Традиційний підхід має на увазі розподіл економічних ресурсів суспільства за допомогою сформованих традицій, від одного покоління до іншого. Командний підхід має на увазі розподіл ресурсів через накази. Ринковий підхід передбачає розподіл ресурсів за допомогою ринку, без якого будь-якого втручання суспільства. Цей підхід є найефективнішим.

Сучасна американська модель менеджменту орієнтована на таку організаційно-правову форму приватного підприємництва, як корпорація (акціонерне товариство), що виникла ще на початку XIX ст. Американські корпорації широко використовують у своїй діяльності стратегічне управління, де основою управління є системний і ситуаційний аналіз зовнішнього і внутрішнього середовища. Для зниження опору робітників організаційним змінам, що відбуваються в корпораціях, розробляють програми підвищення "якості трудового життя", за допомогою яких працівників корпорації залучають до розроблення стратегії її розвитку, обговорення питань раціоналізації виробництва, вирішення різноманітних зовнішніх і внутрішніх проблем.

Американська практика підбору керівників робить головний акцент на гарній організаторській здібності, а не на знаннях фахівця [2].

2. **Японська модель управління.** Сутність цієї моделі полягає в тому, що японці вище інших ставлять соціальні потреби (приналежність до соціальної групи, місце працівника в групі, увага і повага навколишніх). Тому і винагороду за працю (стимули) вони сприймають через призму соціальних потреб. На відміну від працівників інших країн, японці не прагнуть до безумовного виконання правил, інструкцій і обіцянок. З їхнього погляду, поведінка менеджера і прийняття ним рішень цілком залежать від ситуації. Головне в управлінському процесі – це вивчення нюансів положення, ситуації, що склалася, адже це дасть змогу менеджеру прийняти правильне рішення.

До розвитку в Японії капіталістичного способу виробництва їй була характерна зрівняльна винагорода за працю. Становлення машинного виробництва зажадало розробки системи мотивації праці з урахуванням сформованого прагнення працівників до зрівнялівки й особистого внеску кожного з них. Вихід було знайдено у розробленні системи оплати праці працівників за вислугою років. Ще на початку 70-х років XX ст. віце-президент автомобільної компанії "Тойота" запропонував систему організації праці "Канбан". Суть її полягає в тому, що на всіх фазах виробничого процесу відмовилися від виробництва продукції великими партіями і створили безперервно-потокowe виробництво.

Найсильнішим засобом мотивації в Японії є "корпоративний дух" фірми. В основі його лежить психологія групи, що ставить інтереси групи вище особистих інтересів окремих працівників. Центральне місце в оперативному управлінні японського менеджменту займає управління якістю. В усіх сферах японської економіки на цей час діють групи якості, у роботу яких, крім робітників, залучають майстрів й інженерів. Японська система управління якістю не дає збоїв. Це є результатом її продуманості і простоти [2].

3. Європейська модель управління. Практика сучасного управління у країнах Західної Європи значною мірою формувалася під впливом американського менеджменту. Однак сучасний західноєвропейський менеджмент має певні особливості, зумовлені реаліями нинішньої економічної ситуації в цих країнах.

Сучасний західноєвропейський менеджмент має такі особливості:

- перехід від диктату продавця до диктату споживача;
- усунення міждержавних перепон для руху товарів і грошей;
- проникнення на ринки європейських країн товарів компаній США і Японії.

За цих умов успішна виробнича діяльність можлива тільки за ефективного менеджменту. У нинішній практиці європейського менеджменту важливе значення має вдосконалення організаційних структур управління. До 50-х років XX ст. в управлінні фірмами переважали традиційні лінійно-функціональні структури. З початку 60-х років розпочалося запровадження дивізіональних, а пізніше – мультидивізіональних структур управління, тобто відбувся перехід від виробництва і управління, спеціалізованого за групами споріднених товарів, до глибокої спеціалізації виробництва і управління за окремими товарами. Між європейським і американським менеджментом є певні відмінності у методах і способах організації використання людських ресурсів виробництва й управління. Істотною особливістю західноєвропейського менеджменту є колективна робота команди на чолі з лідером (менеджером).

Якщо в американському менеджменті завдання лідера полягають у генерації ідей та організації процесу їх реалізації, то в європейському – в умінні активізувати творчу активність співробітників. Під час одного із соціологічних опитувань у Франції серед професійно-ділових якостей менеджера найголовнішою було визнано "дар Божий", тобто наявність вроджених здібностей до керівництва і "неординарність", яку можна трактувати як здатність бачити проблеми і вирішувати їх нестандартним шляхом [3, с. 43-70].

На підставі результатів нашого дослідження, бачимо, що нестабільність, яка існує нашої країні, є набагато більшою, ніж у країнах світу. І саме тому застосування моделей провідних країн буде не доцільне, оскільки стан економіки у нас зовсім різний. Тому важливим моментом є розроблення такої моделі управління, яка була б ефективною у теперішніх умовах господарювання.

Література

1. Гріфін Р. Основи менеджменту : підручник / Р. Гріфін, В. Яцура, Д. Олесневич. – Львів : Вид-во "Бак", 2001. – 624 с.
2. Психологія управління. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.posibnyku.vntu.edu.ua>.
3. Хміль Ф.І. Основи менеджменту : підручник / Ф.І. Хміль. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. – К. : Академвидав, 2007. – 575 с.

Куцук В.И., Кондур Л.Д. Модель управления деятельностью отечественных предприятий в современных условиях и опыт ведущих стран

Рассмотрена модель управления отечественных предприятий в современных условиях хозяйствования. Исследованы различия моделей управления ведущих стран мира и их особенности. На основе исследования проанализирована эффективность и целесообразность применения зарубежного опыта в Украине.

Ключевые слова: управление, модель управления.

Kutsyk V.I., Kondur L.B. Model management of domestic enterprises in modern conditions and experience of leading countries

The model of domestic enterprises in the contemporary economy. Investigated differences models of leading countries and their features. Based on the study analyzes the effectiveness and feasibility of application of foreign experience in Ukraine.

Keywords: management, model management.

УДК 630.32.002.5(075.8)

Асист. Ю.І. Цимбалюк;

доц. О.І. Думанський, канд. фіз.- мат. наук – НЛТУ України, м. Львів

ЧИСЕЛЬНА РЕАЛІЗАЦІЯ МАТЕМАТИЧНОЇ МОДЕЛІ ТРАНСПОРТУВАННЯ КРУГЛОГО ЛІСОМАТЕРІАЛУ ПІД НАМЕТОМ ЛІСУ

Згідно з поданою математичною моделлю, яка описує кінематику транспортування круглого лісоматеріалу між ростучими деревами під час проведення рубань формування та оздоровлення лісових насаджень, результатом якої є диференціальне рівняння, виконано її чисельну реалізацію та наведено графіки, що демонструють траєкторії руху лісоматеріалу за різних вихідних параметрів.

Ключові слова: круглий лісоматеріал, транспортування, математична модель, чисельна реалізація.

1. Актуальність роботи. В окремих випадках для дослідження об'єктів, безпосереднє вивчення яких з різних причин є неможливе або недоцільне, використовують моделювання, зокрема математичне. Під моделюванням розуміють побудову і вивчення моделі, яка здатна замінити об'єкт дослідження і дати про нього нову інформацію [1]. Так, математичне моделювання процесу транспортування круглого лісоматеріалу між ростучими деревами під час проведення, наприклад рубань формування та оздоровлення лісів, є найбільш доцільним методом дослідження, оскільки дає змогу враховувати